

22. Купала, Я. Святая праўда / Я. Купала // Авадзень. – 1925. – № 1. – С. 3.
 23. Купала, Я. Тутэйшыя / Я. Купала // Полымя. – 1924. – № 2. – С. 34–74.
 24. Купала, Я. Тутэйшыя / Я. Купала // Полымя. – 1924. – № 3. – С. 3–36.
 25. Кучар, А. Становішча і перспектывы развіцця сучаснай беларускай паэзіі / А. Кучар // Полымя рэвалюцый. – 1934. – № 1. – С. 148–156.

УДК 821.161.3.09(092 Я. Колас, В. Рагойша)

З ТВОРЧЫХ КАНТАКТАЎ ЯКУБА КОЛАСА: РЭЦЭПЦЫЯ АСОБЫ ПІСЬМЕННІКА Ў ДАСЛЕДАВАННЯХ ЛІТАРАТУРАЗНАЎЦАЎ БДУ

В. К. Мароз

*Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры
Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі
Мінск, Рэспубліка Беларусь
tak_tav@tut.by*

У артыкуле прасочана шматварыянтнасць прачытання і інтэрпрэтацыі твораў медытацыйна-роздумнага характару ў жанравай палітры лірыкі ваеннага часу народнага паэта Якуба Коласа (паводле кнігі доктара філалагічных навук прафесара В. П. Рагойшы «Мой Трыглаў», 2012).

Ключавыя словы: рэцэпцыя асобы; жанры лірыкі; творы ўслаўленча-заклікальныя; сатырычна-выкрывальныя; медытацыйна-роздумныя; апаведныя.

CREATIVE CONTACTS OF YAKUB KOLAS: RECEPTION OF THE PERSON OF THE WRITER IN THE RESEARCH OF BSU LITERATURE SCHOLARS

V. K. Maroz

*The Center for the Belarusian Culture, Language and Literature Research
of the National Academy of Sciences of Belarus
Minsk, Republic of Belarus
tak_tav@tut.by*

The article traces the multivariate reading and interpretation of works of a meditative-contemplative nature in the genre palette of the wartime lyrics of the national poet Yakub Kolas (according to the book by Doctor of Philology Professor V. P. Rahoysha “My Triglav”, 2012).

Key words: reception of the person; genres of lyrics; laudatory works; satirically-revealing; meditative-contemplative; narrative.

Творчасць Янкі Купалы і Якуба Коласа была пастаянна ў полі зроку літаратуразнаўцаў БДУ [гл.: 1, 2]. Ужо ў 1920-я гг. Коласавы творы даследавалі І. Замоцін, А. Вазнясенскі, М. Піятуховіч, А. Бабарэка і інш. Асабліва значным быў уклад у коласазнаўства вучоных БДУ ў другой палове ХХ ст., калі пабачылі свет манаграфіі і даследаванні М. Ларчанкі, С. Александровіча, І. Навуменкі, А. Лойкі, Л. Фіглоўскай і інш. С. Александровіч – аўтар кнігі пра жыццё і творчасць Якуба Коласа «Ад роднае зямлі...» (1962), «На шырокі прастор» (1972), «Крыжавыя дарогі» (1985), якія створаны ў жанры пісьменніцкай біяграфіі.

Класікі беларускай літаратуры Янка Купала, Якуб Колас, Максім Багдановіч у кнізе артыкулаў і эсэ прафесара Вячаслава Рагойшы паўстаюць у вобразе літаратурнага Трыглава (па аналогіі з назвай найвышэйшай гары ў Славеніі). У прадмове аўтар патлумачыў: «Але чаму мой Трыглаў? Бо менавіта так я бачу некаторыя аспекты творчасці нашых славурых

пісьменнікаў. І не толькі ў тых артыкулах і эсэ, што склалі гэту кнігу, але і ў іншых, ранейшых літаратуразнаўчых публікацыях, нават вершах... Спадзяюся, што гэта мае бачанне беларускага літаратурнага Трыглава паспрыяе чытачам адкрыць нешта новае для сябе ў творчасці і жыцці Янкі Купалы, Якуба Коласа і Максіма Багдановіча, а ўрэшце – дапаможа глыбей зацікавіцца Песнярамі, палюбіць іх» [3, с. 6].

Прысвечаную Якубу Коласу главу кнігі «І гарматы гаварылі, і музы не маўчалі» адкрывае раздзел «Жанравая палітра лірыкі Якуба Коласа ваеннага часу». Плёнам «незвычайнай творчай актыўнасці паэта» ў гады ваеннага ліхалецця з’явіліся 127 вершаваных твораў (у чым мала хто з савецкіх паэтаў можа з ім зраўняцца), дзе перамяжоўваюцца вера ў моц Чырвонай Арміі і непахісны дух народа з нянавісцю да фашысцкіх захопнікаў. Несумненна, у гэтым праявілася жаданне ўнесці як мага большы ўклад у перамогу над ворагам: «Адкрыта-публіцыстычныя заклікальныя і выкрывальныя творы ў 1941–1945 гг. рабілі сваю мабілізацыйную справу: уздымалі дух абаронцаў Радзімы, усялялі ў іх сэрцы веру ў немінучую перамогу над ворагам... Ужо само іх аўтарства – у прыватнасці, Якуба Коласа, аўтарытэтнейшага класіка айчыннай літаратуры, аднаго з «маршалаў нацыі» (Рыгор Семашкевіч) – надавала ім характар своечасовай парады, нават – калі хочаце – камандзірскага загаду» [3, с. 162].

Вячаслаў Рагойша адзначае, што поруч з вершамі-заклікамі, вершамі-зваротамі (іх налічваецца 31 са 127) вядучае месца ў творчасці народнага паэта заняла менавіта пейзажная і інтымная лірыка (66 вершаў са 127). Той факт, што амаль палова ад усяго напісанага ў гады вайны выяўляе патаемныя думкі і перажыванні за родных і блізкіх, сяброў і знаёмых, творцаў па пярэ («Самому сабе», «Маёй Марусі», «Сыну», «Міхасю», «Сяргею Гарадзецкаму») і надае Якубу Коласу «выразную адметнасць у коле ўсходнеславянскіх савецкіх паэтаў перыяду Вялікай Айчыннай вайны». Важна звярнуць увагу на выснову, што ў гэтых творах асабістае, прыватнае, індывідуальнае не кантраставала з агульным, грамадскім, грамадзянскім: «Далёка мы ад роднае зямлі, // Над намі неба высіцца другое, // А дожджыка, хоць як тут ні малі, // Ён не спадзе крышталёнаю слязою. // Разлучаны мы з берагам сваім, // З укладам прошлых дзён, з народам нашым. // На захад свой, як сіраты, глядзім // І п’ём разлукі горыч поўнай чашай. // Кароткі час, а колькі ў ім падзей – // Не злічыш іх і не акінеш вокам! // А сэрца з кожным днём заве мацней // К разбураным сядзібам і валокам. // Я ведаю – прытулку там няма: // Зямля і край знявечаны без жалю. // Гаруе люд. Фашысцкая чума // Крывавыя прыбіла там скрыжалі. // Шмат страчана, разгублена сяброў, // І дзе наш сын – не ведаем нічога, // Не ведаем, ці жыў ён, ці здароў, // Куды яго скіравана дарога. // Ох, родны мой! Без часу выбіт ты // З юначая шчаслівае пуціны, // Праклят жа будзь, пасланнік ліхаты, // Спустошыўшы зямлю мае айчыны! // Напружана плывуць за днямі дні, // Нявідна ткуць нязнаную быліну. // Ці ўбачым мы прыветныя агні // І мірную ўваскросшую краіну? // Мой верны друг! Прайшлі мы крок у крок // Крывых дарог-пуцін ужо нямала. // Канчаецца наш шлях, наш вечар недалёк, // І ноч нам тчэ густое пакрывала. // На схіле дзён я мару аб адным: // Ўзысці з табой на нашы гоні, долы, // Зямлі сваёй усім нутром зямным // Паклон аддаць, схіліўшы нізка чола» («Мае мары», з пазнакай «Прысвячаю М. Д. М.», 19/VII 1942).

Гэтыя і іншыя назіранні дазволілі даследчыку перагледзец (удакладніць) традыцыйны падзел лірыкі на жанры *грамадзянскай, філасофскай, інтымнай, пейзажнай* і прапанаваць «некалькі іншых жанравых вектары лірыкі» з вылучэннем твораў *услаўленча-заклікальных, сатырычна-выкрывальных, медытатывна-роздумных і аповедных* [3, с. 161]. «Па сутнасці, ледзь не ўся беларуская савецкая ваенная лірыка была грамадзянскай, прасякнутай антываенным, антыфашысцкім пафасам. Цяжка знайсці “чыста” інтымны, “чыста” філасофскі або “чыста” пейзажны верш. У кожным з такіх вершаў, за рэдкім выключэннем, прысутнічаюць эмоцыі грамадзянскія: боль за патаптаную фашысцкім ботам Радзіму, перажыванні за яе гаротнае становішча, надзея на яе абавязковае вызваленне, радасць ад кожнай выйгранай бітвы з ворагам і г. д.» [3, с. 160].

Творы элегічнага характару ваеннай пары не толькі ў паэтычнай палітры Якуба Коласа, але і наогул у беларускай паэзіі, па назіраннях В. Рагойшы, уяўляюць сабой унікальную з’яву: «...нават у арміі, на вайне аднымі загадамі дасягнуць мэты немагчыма. Тым больш – сродкамі паэзіі, сіла якой у шчырасці, пачуццёвасці, суцішанай эмацыянасці. Ды і не адной гэтай – масава-агітацыйнай – мэтавай устаноўкай жылі ў той час паэты, не выключаючы і Якуба Коласа.

Як і ў тым нялёгкім жыцці, яны і ў сваёй творчасці нярэдка сумавалі, бедавалі, весяліліся, сябравалі, кахалі... Таму вершы медытатыўна-роздумнага, элегічнага характару, да якіх арганічна далучаецца лірыка пейзажная і інтымная, займаюць у творчасці беларускіх паэтаў ваеннага часу – як гэта, на першы погляд, ні парадаксальна – вядучае месца» [3, с. 162]. У пацверджанне гэтай думкі аўтар кнігі прыводзіць дакладныя колькасныя і працэнтныя паказчыкі твораў лірычнага складу ў ваеннай лірыцы беларускіх паэтаў, якія прайшлі праз пекла ваенных падзей, ваюючы на перадавой ці працуючы ў прыфрантавым друку. Са згаданых у гэтым пераліку імёнаў дарэчы будзе працытаваць верш Пімена Панчанкі «Будуць вечна сады расцвітаць» (1942 г.): «Будуць вечна сады расцвітаць, // Белагрудыя ластаўкі лётаць // І дзівочыя ногі таптаць // Залатую лотаць. \\\\ Але гэткай вясны і снам // Не прыдумаць ніколі болей, – // Напаіла сягоння вясна // Успаміны болем. \\\\ Росы падаюць з ціхіх траў // На мае армейскія боты. // Растрывожыў, усхваляваў // Дрэў і кветак ласкавы дотык. \\\\ Думаў – толькі кроў і вайна, // Толькі жорсткія словы і думы. // Адгукнулася раптам яна, // Нібы рэха далёкае, сумам. \\\\ Вось, здаецца, поруч ішла б, // Гарадзіла б дзівочыя глупствы: // “Глянь – з бярозай цалуецца граб” // Ці “Дастань мне вясёлку на хусту”. \\\\ Не, не прыйдзе яна у лясы: // Там, за фронтам, знаёмая хата... // І птушыныя галасы // Заглушае голас гарматы».

Як лічыць В. Рагойша, пашырэнне якаснага дыяпазону творчасці Якуба Коласа вершамі медытатыўна-роздумнага характару было выклікана аб’ектыўнымі і суб’ектыўнымі прычынамі. Патрапіўшы ў складзе кіраўніцтва Акадэміі навук БССР на эвакуацыю ў Ташкент, народны паэт на тры доўгія ваенныя гады быў адарваны ад роднага краю: «Смута, туга, жаль, горыч, боль, нават распач – усе гэтыя пачуцці перапаўнялі сэрца паэта-патрыёта, у якога да агульна-народнага гора далучалася і сваё асабістае. Прыгадаем толькі бацькоўскія перажыванні Канстанціна Міхайлавіча за лёс сярэдняга сына Юркі, які быў мабілізаваны на фронт і ад якога не было ніякіх звестак (пазней стала вядома, што ён загінуў у адным з першых цяжкіх баёў з фашыстамі). А тут звычайныя бежанскія праблемы з жылём, харчаваннем, здароўем...» [3, с. 168]. І вось у гэты час у Ташкенце сустрэўся чалавек, які не толькі дапамог прыжыцца ў чужым горадзе, але і набыць новых знаёмых і сяброў, далучыцца да кола вучоных і пісьменнікаў, сярод якіх былі Ганна Ахматава, Сяргей Гарадзецкі, Аляксандр Дэйч, Аляксей Талстой, Карней Чукоўскі і іншыя. У паэта з’явілася магчымасць друкавацца ў мясцовых перыядычных выданнях («Правда Востока», «Фрунзевец»), выдаць зборнікі вершаў на рускай («Голос земли», «Избранные стихотворения») і ўзбекскай мовах. Перакладчыцай яго твораў стала Святлана Аляксандраўна Сомава (1911–1990), паэтэса і перакладчыца, “краса Узбекістана”, як называў яе народны паэт Беларусі» [3, с. 168]. Іх «высакароднае сяброўства» доўжылася без малога да паўтара дзясятка гадоў – ад 1941 г і да самай смерці беларускага песняра: сведчанне таму – узаемныя вершы-прысвячэнні, багатая перапіска, дзённікавыя нататкі Якуба Коласа.

Зацікаўленасць В. Рагойшы перыядам жыцця Якуба Коласа ў Ташкенце бярэ свой пачатак у 60-я гады ХХ ст., калі ў 12-томным выданні «Збору твораў» пісьменніка былі апублікаваны дзённікі, у якіх пад крыптанімам «С» згадваецца Сомава (напрыклад, у «Кнізе Ташкенцкага быцця: дзень у дзень» (1943) яна ўпамінаецца 15 разоў). У 1980-я гады, калі ў 14-томным «Зборы твораў» Якуба Коласа ўпершыню былі апублікаваны 17 лістоў паэта да Сомавай і прысвечаныя ёй вершы, даследчыцкая цікаўнасць і настойлівасць дапамаглі В. Рагойшу адшукаць адрас Святланы Аляксандраўны Сомавай, наладзіць шэраг сустрэч, запісаць успаміны, азнаёміцца з аўтографамі вершаў-прысвячэнняў, арыгіналамі твораў паэта, якія ён перадаваў для перакладу. Клопамат прафесара В. Рагойшы частка іх увайшла ў 20-томны «Збор твораў» Якуба Коласа (Т. 3, 2008).

У поўным аб’ёме матэрыялы, здабытыя шматгадовымі росшукамі, спарадкаваны ў раздзелах «Я не кахаю вас. Я вас люблю», «Святлана Сомава ў жыццёвым і творчым лёсе Якуба Коласа», «Лісты Якуба Коласа да Святланы Сомавай» разгледанага выдання 2012 года. Выяўленне і публікацыя невядомых архіўных матэрыялаў дала магчымасць абнаўленню даследчыцкіх поглядаў, развіццю плюралізму меркаванняў, пошуку новых ракурсаў асэнсавання мастацкай творчасці. Адзначым, што на пачатку ХХІ ст. адбыўся відавочны зрух у асэнсаванні класікі беларускай літаратуры: манументальныя вобразы знакавых асоб «сталі паўставаць перад намі і як звычайныя жывыя людзі, са сваімі прыватнымі клопатамі і турботамі, захапленнямі,

адносінамі да жанчын, каханнем, любоўнымі прыгодамі... Спадзяюся, што і гэты аповед пра Якуба Коласа не аддаліць чытачоў ад яго твораў, а, наадварот, наблізіць да іх, заахвоціць разгарнуць кнігі аўтара знакамітай “Новай зямлі”» [3, с. 167]. В. Рагойша задаецца пытаннем: як вызначыць сутнасць узаемаадносін Якуба Коласа і Святланы Сомавай, якімі словамі іх назваць? З боку паэтэсы – гэта «Пачуццё павагі і любові да Якуба Коласа, якое не раз вылівалася ў шчымыя радкі, прысвечаныя беларускаму паэту, якія яна чытала непасрэдна яму або дасылала ў сваіх лістах...»: «Вчера мы с Эди (Эдзі Агняцвет – В. К.) читали «Сымона-музыку». Я уже перевела при её помощи несколько отрывков. Какая чудесная, благоуханная поэма! Это – не только музыка слова, это музыка светлой человеческой души, музыка природы, тоненького нежно-зеленого стебелька под солнечным лучом. Я горда тем, что Вы доверяете мне перевод поэмы. Принимаюсь за неё с трепетом. Никому не под силу сделать перевод эквивалентным поэме. Боюсь за себя. Боюсь за Поэму. Одно только – может быть, любовь к Вам, удивление перед Вашим светлым талантом помогут мне как-то решить эту неразрешимую задачу» (27.7.1944); «Вы – исполинский поэт. И именно в лирике, в таких вот стихах. Бросьте всякие казенные дела и пишите стихи. Милый мой! Я как-то очень взволновалась сейчас, когда окончила перевод этого стихотворения (и перевела его без Эди – видите, как уже знаю по-белорусски!). Так вот я хочу, чтоб Ваша жажда жизни не изменила Вам, чтоб она вытащила Вас из унынья и вернула Вам бодрость» (7.8.1944); «Спасибо Вам, дорогой мой, за эти стихи, за то, что они лежат на моём столе, украшают мои ночи и ПОМОГАЮТ МНЕ САМОЙ СТАНОВИТЬСЯ ПОЭТОМ» (15.8.1944). Працэтуем і адзін з вершаў, «прасякнуты токамі сардэчнасці»: «Опять подходит ночь, И неудобно с ней, // Внимательной, вдвоем внезапно оказаться. // Её не обмануть, как множество людей, // Скороговорке слов привыкших улыбаться. // Что нужно мне сейчас? Десяток папирос? // Неразрешимую житейскую задачу? // Охалку хризантем в тяжелых каплях рос // Для счастья грустного немножечко в придачу? // Мне знать бы (только знать!), что возле дальних рек // Всю ночь не спит ДОВЕРЧИВЫЙ, КАК ДЕТИ, // Немолодой уже, усталый человек, // Не спит... И я одна нужна ему на свете. // Мне только это знать... Но жизни ход таков, // Что бесприютен день и ночь неколебимо. // А счастье грустное – в мгновениях стихов, // Стихов, плывущих вслед за струйкой дыма» («Одному человеку», 1946).

Вобраз Якуба Коласа – песняра, класіка, заснавальніка беларускай нацыянальнай літаратуры, народнага паэта, грамадскага дзеяча, акадэміка – у вершах-прысвечэннях Святлане Сомавай напаяняецца жывымі думкамі, пачуццямі, радасцямі, захапленнямі: «Бывае музыка і ў стуку, // Хоць, можа, гэта і дзіўно – // Благаслаўляю тую руку, // Што мне пастукала ў акно. // Жывуць яшчэ той усмах, бровы // І вочы-зоркі з-пад брывей, // І той агеньчык, ветлы, новы, // Што заструменіўся з вачэй. // Не варта, можа быць, аб гэтым // Ні ўспамінаць, ні гаварыць: // Ці мала песень непрапетых, // Ці мала іх, агнёў, гарыць! // Сустрэла хваля хвалю ў моры, // Ды зноў плывуць за рубяжы; // І сумна станецца ў прасторы. // Чаму ёй сумна? Адкажы. // Я паплыву, як тая хваля, // Агні і песні прытаю, // Я прывітаю песняй здаля // Яе, красу-вясну маю» («Бывае музыка і ў стуку...». 1943 г.). Трэба пагадзіцца з вызначэннем В. Рагойшы, што «Пачуццё, якое ўзнікла ў нашага паэта, відаць, найдакладней можна акрэсліць словам “захапленне” (па-руску – увлечение) або словам “любоў” у яго беларускім значэнні (у адрозненне ад “кахання”» [3, с. 189]. Менавіта ў такім значэнні і выкарыстоўваў Якуб Колас слова «любоў» у зваротах да Святланы Сомавай: «Просмотрел сегодня – хочется всё написанное перечеркнуть и написать только одно или два, самое большее – три или четыре слова: «Как Вы дороги мне!», «Как я люблю Вас!» (30.11.1944); «Милый мой, дорогой друг, желаю Вам успехов, мирного и радостного благополучия. Не забывайте того, кто больше всех на свете любил Вас и желает Вам счастья» (14.10.1948). Таму і ў назву раздзела сваёй кнігі В. Рагойша вынес цытату з верша Ніны Мацяш: «На Ваша “ты” сказаць Вам “ты” не смею, // І калі позірк позіркам злаўлю, // Як птушанё, спалохана нямею. // Я не кахаю Вас. Я Вас люблю. // Святла, што падарылі, не растрочу. // І шчырых слоў ніколі не згублю. // ...Нашто журба у цёплых зрэнках Ваших?.. // Я не кахаю Вас. Я Вас люблю» («Я Вас люблю». 1970 г.)

Паэт узнёсла ставіўся да жанчын, іх прыгажосці і абаяльнасці: «Для мяне жанчына – гэта тое самае, што для набожнага хрысціянна ікона», – прызнаваўся ён у адным са сваіх лістоў.

Яўгенія Пфляўмбаўм, жонка пісьменніка Максіма Лужаніна, разгадку ўзаемных цёплых і шчырых адносін Якуба Коласа з жанчынамі бачыла ў наступным, пра што ў 1955 годзе напісала яму: «Наогул, я пераканалася, дарагі дзядзька Якуб, што многія жанчыны хінуцца да Вас душою. Гэта, відаць, таму, што Вы з асаблівай цеплынёю ставіцеся да іх, што Вы як паэт умеце бачыць у іх тое ўнутранае, часта прыхаванае характава, той “крystalл”, аб якім Горкі пісаў, што ён “крystalлізуецца толькі на аснове крystalла”».

Рэцэпцыя як адна з формаў культурна-літаратурнага ўзаемадзеяння выяўляе характэрныя асаблівасці функцыянавання пэўнай літаратуры, уключанасць таго ці іншага аўтара і яго твораў у літаратурны кантэкст. У такім аспекце несумненную цікавасць мае не толькі асоба Якуба Коласа, але і яго творчасць. Аксіялагічную важкасць творчай спадчыны народнага паэта маюць і ўпершыню апублікаваныя ў поўным аб’ёме лісты да Святланы Сомавай. В. Рагойша забяспечыў пашпартызацыяй тых з іх, якія не дайшлі да адрасата, рупячыся пра будучых даследчыкаў эпістальнай спадчыны пісьменніка.

Бібліяграфічны спіс

1. Літаратуразнаўцы БДУ пра Якуба Коласа / падрыхт. А. І. Бельскі, У. Ю. Верына // Народныя паэты і пісьменнікі Беларусі [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://narbel.bsu.by > litaratur...> – Дата доступу: 22.09.2022.

2. Літаратуразнаўцы БДУ пра Янку Купалу / падрыхт. А. І. Бельскі, Г. М. Мятліцкая // Народныя паэты і пісьменнікі Беларусі [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://narbel.bsu.by > litaratur...> – Дата доступу: 22.09.2022.

3. Рагойша, В. Мой Трыглаў: кніга пра Янку Купалу, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча / В. Рагойша. – Мінск: Кнігазбор, 2012. – 340 с.

УДК 821.161.3.09(092)Колас+091.5(476)

ІНСКРЫПТЫ ЯКУБА КОЛАСА НА КНІГАХ, АДРАСАВАННЯ БЕЛАРУСКІМ ВУЧОНЫМ

В. В. Міцкевіч

*Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа
Мінск, Рэспубліка Беларусь
f_vasilina@mail.ru*

У артыкуле пададзена інфармацыя аб дарчых надпісах Якуба Коласа на кнігах, якія пісьменнік падарыў вядомым беларускім вучоным, змешчаны інскрыпты паэта, якія раней не былі вядомы даследчыкам спадчыны класіка беларускай літаратуры.

Ключавыя словы: Якуб Колас; інскрыпты; беларускія вучоныя; адкрыцці.

YAKUB KOLAS' INSCRIPTS ON BOOKS, ADDRESSED TO BELARUSIAN SCIENTISTS

V. V. Mitskevich

*Yakub Kolas State Literary and Memorial Museum
Minsk, Republic of Belarus
f_vasilina@mail.ru*

The article represents information about Yakub Kolas' inscriptions on the books that the writer presented to famous Belarusian scientists, the poet's inscriptions, which were not previously known to researchers of the heritage of the classic of Belarusian literature are revealed.

Key words: Yakub Kolas; inscriptions; Belarusian scientists; discoveries.